

Asia: VN/29084/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta luonnonsuojelulain muuttamiseksi - ennallistamissuunnitelma ja luonnonarvomarkkinoiden edistäminen

Lieventämishierarkiavelvoite ja luontoteko

Valitkaa alla olevista näkemyksenne mukainen vaihtoehto ja esittäkää sille perustelut lausunrossanne.

Vaihtoehto 2: Lieventämishierarkian noudattamisvelvollisuutta ei pidä kirjata luontotekojen osalta lainsäädäntöön.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lieventämishierarkia

Vaihtoehto 2: Lieventämishierarkian noudattamisvelvollisuutta ei pidä kirjata luontotekojen osalta lainsäädäntöön.

Ekologinen kompensatio on lieventämishierarkiassa vasta viimeinen toimenpide (välttä, minimoi, ennallista, kompensoi). Lieventämishierarkia on ekologisesti perusteltua pakollisessa sääntelyssä, mutta tässä vaiheessa ekologinen kompensatio on toimijoille vapaaehtoista ja markkinat vasta muodostumassa. Lisäksi lieventämishierarkia on suunniteltu haittojen hyvittämiseen eikä vapaaehtoisiin luontotekoihin kuten luonnonarvokauppaan. Vapaaehtoiseen markkinalähtöiseen toimintaan ei tule rakentaa velvoitaa sääntelyä kuten lieventämishierarkiaa. Se ei edistäisi markkinoiden syntymistä, vaan todennäköisesti vain rajoittaisi mm. soiden ennallistamista hallinnollisen taakan kasvaessa. Siksi tulee sallia kaikki monimuotoisuutta turvaavat teot ja valinta 2.

Kansallinen ennallistamissuunnitelma

Julkinen rahoitus ei tule riittämään lähes miljardin euron oletettujen vuosikustannusten kattamiseen. Ennallistamisasetuksen kunnianhimoisten tavoitteiden toteuttamiseksi tarvitaan kaikki luonnon monimuotoisuuden keinot ja rahoitusratkaisut käyttöön. Pakottava lieventämishierarkian vaatimus haittaisi toteutusta.

Luonnonarvomarkkinoiden edistäminen

Luonnonarvomarkkinoiden vauhdittamista koskevien tuoreiden selvitysten mukaan luonnonarvomarkkinoiden kehittäminen on välttämätön osa siirtymää kohti luontoposiitivista yhteiskuntaa. Ympäristöministeriö selvitti elinkeinoelämä näkemyksiä luonnon monimuotoisuuden merkityksestä Ympäristöministeriön selvityksessä (2023). Selvityksen perusteella elinkeinoelämä toivoo, että luontokatoa ratkaistaisiin pääasiassa markkinalähtöisesti ja vapaaehtoisin toimin. Viranomaisvarmistus toimille ja käytettäville yksiköille tarvitaan.

Finsilva on suuri suomalainen metsänomistaja noin 137 000 ha metsäomaisuudella. Maanomistajan Finsilvalla on laajaa kiinnostusta tuottaa uusia ja turvata jo olemassa olevia luontoarvoja. Merkittävän maaomaisuuden myötä ekologisesti hyvin vaikuttavien monimuotoisuustoimien kokonaisuudelle on poikkeuksellisen hyvät mahdollisuudet. Sekä ekologinen kompensatio että luonnonarvokauppa ovat maanomistajalle hyviä vaihtoehtoja rahoittaa monimuotoisuustyötä sekä laajentaa tulonansainnan mahdollisuuksia. Koska ekologinen kompensatio on toistaiseksi yrityksille vapaaehtoista, uskoo Finsilva merkittävästi suuremman kasvupotentiaalin olevan luonnonarvokaupan puolella. Finsilva myös uskoo, että luonnonarvomarkkinat ovat käynnistyneet hitaasti raskaiden hallinnollisten vaatimusten ja siten korkeiden hallinnollisten kustannusten myötä. Hankkeiden valmistelu on usein toteutusta kalliimpaa. Finsilva uskoo luontoarvomarkkinoiden joka tapauksessa kasvavan yritysten vastuullisuusvaatimusten kasvun myötä. Maanomistajilla on arvokkaita kohteita, mistä kertoo osaltaan myös PTT:n tuore tutkimus hiljaisesta suojelusta. Suomen metsistä jopa 1,1 miljoonaa hehtaaria on käytön ulkopuolella ilman hallinnollista päätöstä. Kohteissa on valtava luonnonarvomarkkinoiden potentiaalia, mikäli regulaatio pysyy maltillisena ja aitojen markkinoiden annetaan muodostua markkinatoimijoiden toimesta.

Voimassa olevien luonnonsuojelulain säännösten nojalla tuotettavia luonnonarvohehtaareita on kuitenkin mahdollista myydä käytettäväksi vain ekologiseen kompensatioon eli ainoastaan tietystä hankkeesta välittömästi luonnonarvoille aiheutuvan heikennyksen hyvittämiseen. Hallituksen esityksessä laajennettaisiin luonnonsuojelulain 11 luvun mukaisesti viranomaisen varmennuksella tuotettavien luonnonarvoyksiköiden eli luonnonarvohehtaareiden käyttö myös muuhun kuin luonnonarvoille aiheutettavan heikennyksen hyvittämiseen. Luonnonarvohehtaareja voisi käyttää jatkossa yritysten ympäristövastuun osoittamiseen luonnon monimuotoisuuden osalta sekä yhteisöjen ja kansalaisten vapaaehtoiseen luonnon ennallistamistoimintaan. Säännöksillä on tarkoitus vauhdittaa luonnonarvomarkkinoiden kehittämistä Suomessa.

Finsilva toteaa, että säännösehdotukset ovat oikeansuuntaisia, ja elinkeinoelämän kiinnostus markkinalähtöisiin luontotekoihin lisääntyy. Koska markkinat ovat vasta aivan alkuvaiheessa, tulee säännösten perustana olla aitojen markkinoiden synnyn mahdollistavuus eikä liian tiukka regulaatio. Finsilva on tehnyt ensimmäisen ns. aidon luonnonarvokaupan S-ryhmän kanssa, jossa ei ole kyse ekologisesta kompensatiosta. Toteutustapana on heikkokasvuisen suon ennallistaminen, ja ostaja saa ennallistamalla tuotetut luonnonarvohehtaarit. Hallituksen esityksellä pystyttäisiin parantamaan nimenomaan luonnonarvokaupan toteutumista, kun ostava yritys käyttää luonnonarvohehtaareja luontotekoon ilman kompensatiotarvetta.

Luontoarvohehtaarien kauppaan ja vaihdantaan ei olla esittämässä erillistä sertifikaattijärjestelmää, koska ehdotettujen säädösten mukaisella viranomaisvarmennuksella ja kohteiden kompensatiorekisteriin kirjaamisella saavutetaan riittävä tiedon julkinen luotettavuus. Uutena säännökseen lisättäisiin tieto tuotettavien luonnonarvojen omistusoikeuden siirrosta luonnonarvojen todisteellisen vaihdannan perusteella. Rekisterillä varmistetaan, ettei samoja luontoarvohehtaareja käytetä kaupan välineenä kuin kerran. Tieto on ostaville yrityksille erittäin tärkeää. Muutosehdotukset ovat kannatettavia ja vastaavat Finsilvankin tarpeisiin. Kompensatiorekisterissä maanomistajan henkilösuoja on kuitenkin turvattava.

Finsilva on ottanut oma-aloitteisesti monimuotoisuuden turvaamisen parhaat keinot käyttöön. Talousmetsien luonnonhoitoa harjoitetaan laki- ja sertifiointimääräyksiä voimakkaammin, erityisesti heikkokasvuisia suometsiä ennallistetaan aktiivisesti ja suojelemaan soveltuvat, luontoarvoiltaan valmiiksi merkittävät kohteet pyritään suojelemaan. Toimet ovat edenneet hyvin lukuun ottamatta runsaspuustoisten vanhojen metsien suojelemaa METSO-ohjelman rahoitusvajaiden myötä. Kohteita olisi tulossa METSO-arkkinoille merkittävästi rahoitusta enemmän. Luonnonarvohehtaarien käyttö perustuu tällä hetkellä valtaosin uusien luontoarvojen tuottamiseen aktiivisten toimenpiteiden kuten ennallistamisen myötä. Luonnonarvohehtaarien laskentaa tulee kehittää siten, että luontoarvoiltaan jo valmiiksi merkittävien metsien ja muiden elinympäristöjen suojeleminen tuottaa merkittävästi luonnonarvohehtaareja. Tällä hetkellä luontoarvoiltaan arvokkaiden metsien suojeleminen tuottaa vain vähän luonnonarvohehtaareja, mikä ei kannusta suojeleluhyvitykseen tai aitoon luonnonarvokauppaan suojelemaan soveltuvilla kohteilla. Taloudellisesti ajattelevalle maanomistajalle metsän hakkuu on nykyisillä luonnonarvohehtaarien laskentamodeilla usein järkevin vaihtoehto, jolloin metsän luontoarvot kuitenkin menetetään. Vastaavat luontoarvot saavutetaan samalla kohteella vasta vuosikymmenten, kenties vuosisatoja kuluessa.

Lupa- ja valvontaviraston tulisi toimittaa ennallistamissuunnitelmasta antamansa lausunto automaattisesti myös Suomen metsäkeskukselle. Metsäkeskus tarvitsee tiedon ennallistamissuunnitelmasta alun perin puuttoman tai vähäpuustoisen suon taikka perinneympäristön ennallistamiseen liittyvän uudistushakkuun yhteydessä kohteilla, joilla metsälaki on voimassa. Maanomistajille ja ennallistamista suunnittelevien toimijoiden kannalta metsäkeskuksen rooli on epäselvä. Metsäkeskuksen toimijaohjeen (2022) mukaan metsäkeskus tekee päätöksen ennallistamissuunnitelman hyväksymisestä, kun oikea viranomainen sekä

ennallistamissuunnitelman että hyvityssuunnitelman hyväksymiselle on Lupa- ja valvontavirasto. Viranomaisten roolit tulee lainsäädännön muutoksen yhteydessä selkiyttää.

Luonnonsuojelulain muuttaminen

Finsilva kannattaa hallituksen ehdotusta luonnonsuojelulain muutoksista.

Nissinen Markus
Finsilva Oyj